

"La defensa dels drets dels disminuïts psíquics en tots els àmbits de la seva vida" —entorn familiar, atenció precoç i psicològica per a adults, seguiment escolar, mèdic i laboral, habitatges, serveis d'oci— **"és l'esperit que guia l'Associació Aspañias"**, segons manifesta el president, Ferran Bonet Bonet. Des de 1962, aquesta entitat privada d'iniciativa social, ajunta els esforços i la lluita de molts pares i familiars de persones amb retard mental. Professionals i voluntaris es donen la mà per portar a terme una completa i heterogènia actuació interdisciplinària: l'atenció mèdica i psicològica se suma a la promoció de l'autonomia, la integració social i el lleure. **"Sobretot defensem que se'ls reconegui com a persones, amb els seus drets i deures"**, afirma Anna M. Demestres Carbó, psicòloga clínica, logopeda i directora del Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç de la institució.

Aspañias, que fou declarada d'utilitat pública per acord del Consell de Ministres el febrer de 1970, va ser guardonada per la Generalitat de Catalunya l'any 1987 amb la Creu de Sant Jordi. Aplega 1.100 socis procedents de Barcelona, però també de Vic i les Terres de l'Ebre, localitats que compten, des dels anys 1997 i 2000 respectivament, amb dues delegacions de pares que també han arribat a créixer i consolidar-se. Des del seu naixement, l'entitat ha demostrat que no només les bones intencions i les grans idees solucionen els problemes, sinó que les conceptualitzacions han de concretar-se i portar-se a la pràctica. Així doncs, de manera progressiva, l'associació s'ha anat dotant d'un engranatge assistencial i lúdic íntegre, però també reivindicatiu: **"Volem que les administracions públiques reconeguin les obligacions que tenen envers aquestes persones"**, assenyala Àngel Vicente Díez, gerent de l'entitat. D'altra banda, la divulgació social forma part de les prioritats: **"Es tracta d'aconseguir despertar les consciències, demostrar que hi ha un altre esqueix de la població que també forma part de la societat, amb unes necessitats particulars que cal satisfer."**

El 1973, amb la cessió dels terrenys i les instal·lacions de Font de la Mina, Aspañias inaugura el centre d'educació especial La Floresta, on s'atenen al voltant de quaranta nens i nenes deficientes mentals, amb el suport de diversos professionals. Cinc anys després, Aspañias estableix una fita important per facilitar la normalització plena dels disminuïts psíquics amb la fundació del Servei d'Estimulació Precoç. **"Va ser un esdeveniment cabdal no només per a Barcelona sinó també per a Espanya, ja que fou un dels centres capdavanters d'aquestes característiques."** El servei és útil per identificar un possible trastorn de desenvolupament en l'infant. Una detecció prematura és del tot imprescindible: **"La plasticitat cerebral dels primers anys permet actuar per tal de millorar-ne les capacitats"**, recalquen. Els professionals realitzen una tasca interdisciplinària —hi ha psicòlegs, pedagogs, logopedes, fisioterapeutes, neuropediatres i assistents socials—, que incideix simultàniament sobre l'àmbit sanitari, social i educatiu, i va dirigida tant als nens com a l'entorn familiar, que rep una orientació i un assessorament. El servei és obert a tots els infants de 0 a 6 anys que presentin algun trastorn en el desenvolupament o risc de patir-ne algun per factors biològics o psicosocials. El centre forma part de la xarxa pública dels serveis d'atenció precoç de Catalunya, concertada amb la Generalitat.

La segona gran fita arriba l'any 1983, amb la inauguració de la primera llar residència. **"Es tracta d'un habitatge on conviuen sis adults amb retard mental. Són atesos per diversos monitors i educadors que, en torns rotatius, s'encarreguen de vetllar pel bon funcionament i l'acompliment de la dinàmica diària"**, explica Enric Andrés Baca, coordinador de les llars i cap de departament. Les primeres activitats del dia estan relacionades amb la higiene

personal, l'esmorzar i la sortida cap als tallers, amb transport públic o amb transport propi. Es procura que els usuaris participin a les tasques de la casa, de manera periòdica o voluntària, per tal de potenciar la seva autonomia. També hi ha un temps dedicat a l'oci, a la relació amb els companys i a la convivència. **"Hi ha famílies que no es poden fer càrrec dels fills i aquest domicili esdevé la seva llar. També tenen el suport i l'atenció d'un psicòleg i un assistent social"**, matisa Àngel Vicente Díez, i afegeix que, des de 1990 i 1995, l'associació compta amb altres dues llars residència.

El llistat de serveis d'Aspañias, gestionat per un eficient servei administratiu, encara és llarg: l'existència de quatre grups de progenitors i la convocatòria anual de l'Escola de Pares permet habilitar útils i descongestionants punts de trobada per a les famílies. **"Hi comparteixen les preocupacions i s'ajuden entre ells. El diàleg possibilita l'intercanvi i el suggeriment de petites solucions per als problemes quotidians"**, expliquen, i remarquen l'important paper desenvolupat per una altra eina oferta per Aspañias el 1982: l'anomenat Servei Més Dos. Es tracta d'una ajuda per als pares que puntualment necessiten un cangur especialitzat. Així mateix, l'Operació Respir permet a les famílies poder deixar els nens durant un cap de setmana en una casa de colònies, **"degudament atesos i gaudint d'activitats lúdiques i educatives"**, concreten. L'Atenció Terapèutica de Continuïtat i els serveis d'orientació, informació i suport psicològic completen el nodrit ventall de prestacions. D'altra banda, l'organització de festes anuals com el Diverguai o el Festival de la Il·lusió, així com la posada en marxa de les colònies d'estiu, de Setmana Santa i d'un casal de Nadal, potencien el temps per a l'oci i la diversió. Quatre espais contribueixen a fomentar el lleure i la interacció, tant d'infants com d'adults amb retard mental. **"També fem sortides de diumenge en què hi participa la família i on es parla de tot menys de la malaltia."**

El treball de 45 especialistes, 34 dels quals són assalariats, i la col·laboració dels voluntaris fa possible l'impossible: Mantenir tot aquest extens programa assistencial, educatiu i lúdic amb un baix pressupost, però amb una bona dosis d'altruisme: **"Es tracta de saber integrar el voluntariat amb la professionalització."** Els assalariats són persones titulades i experimentades que, d'altra banda, posseeixen una devoció i una sensibilitat especial per aquest àmbit, que sovint els demana més hores de les pactades en el contracte. Les quotes dels socis i les subvencions estatals ajuden a sostenir l'entitat, però no són suficients. **"És més fàcil donar diners i dir: ja t'espavilaràs. Crec que hauria de ser una atenció que anés a càrrec dels governs autonòmics o de les autonomies"**, considera el gerent, i recorda que aquests 45 professionals donen atenció a un grup nombrós de 300 persones.

Aspañias ha posat el seu gra de sorra en la sensibilització d'una societat que només fa trenta anys amagava els fills disminuïts a casa. Tot i així, es continuen afrontant a situacions crítiques de famílies que acaben desentenant-se'n per desídia o impossibilitat, ja sigui per l'edat avançada dels progenitors o per manca de recursos econòmics. Lluny de recomanar als pares de desprendre's de la seva responsabilitat moral, els representants d'Aspañias coincideixen a opinar que és positiu recolzar-se en una creu: **"És bo compartir aquesta situació amb una associació com la nostra que disposa de professionals que saben com tractar aquests fills i els ajuden a normalitzar la vida. Són persones, així que no ens hem de plantejar res diferent. Es tracta d'ampliar el seu camp de relació i que els progenitors comparteixin inquietuds i neguits."**

**“Volem despertar
les consciències;
hi ha una part
de la població
amb unes necessitats
específiques
que cal satisfer”**

**PRESIDENT
Ferran Bonet Bonet**

Àngel Vicente Díez, Secretari